

בריאת העולם והאדם מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

"ויאמר א-להים: יש'רצו הפנים ש'רץ נפש חיה ועוף ועופף על הארץ", בתוך הים יש עולם חי מעניין ומרתק, יש זכר ונקבה, יש פוריות, יש דפוסי התנהגות, עולם מאוד מסקרן. אבל נשים לב, לא נאמר שהקב"ה ברא תנין ותנינה, דג ודגה, אלא נאמר: "יש'רצו המים ש'רץ נפש חיה", עולם החי הימי מאליו מתפתח, כך לכאורה מתואר. "ועוף ועופף על הארץ", לא נאמר שהקב"ה ברא את הנשר ואת הנשרית, את היון והיונה, אלא עוף יעופף, כאילו מאליו מתפתח עולם חי מעופף, כך לפי הפסוקים. ובהמשך נאמר: "ויברא א-להים את התנינים", כיוון שהם ענקים נאמר לשון ברא, "ואת כל נפש החיה הרמשת אשר ש'רצו הפנים למיניהם ואת כל עוף פנף למיניהם וירא א-להים כי טוב". לא נאמר שה' ברא את התנין ואת התנינה, אלא תנינים באופן כללי, וכאמור הם מתפתחים מאליהם. עוד נאמר: "ויברך אתם א-להים לאמר פרו ורבו ומלאו את הפנים ב'מים ו'העוף ירב בארץ", אין אנחנו יודעים איך הקב"ה מדבר איתם, ולא נאמר שברא אותם באופן מסוים, אלא ה' הטביע ברכה, כח של פוריות בעולם החי. זה היה ביום החמישי.

ביום השישי נאמר: "ויאמר א-להים: תוצא הארץ נפש חיה למיניה בבהמה ורמש... ויהי כן. ויעש א-להים את חית הארץ למיניה ואת הבהמה למיניה ואת כל רמש האדמה למיניה וירא א-להים כי טוב". גם כאן לגבי עולם החי, לא נאמר שה' ברא אותם באופן ממוקד, כלב כלבה, חתול חתולה, אלא תוצא הארץ, כאילו צומחים מהארץ, מהוויית העולם מתפתח עולם החי, וה' רואה בזה סימן טוב, אבל זו אינה בריאה מסוימת. "ויאמר א-להים: נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים ועוף השמים ובהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרמש על הארץ. ויברא א-להים את האדם בצלמו בצלם א-להים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם. ויברך אתם א-להים ויאמר להם א-להים: פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ועוף השמים

ובכל חיה הרמשת על הארץ". יש כאן שיח, היגד ארוך בין ה' ובין אדם הראשון ואשתו, "הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה. ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רמש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה ויהי כן. וירא א-להים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד". "ויהי ערב ויהי בקר יום השישי", לא כמו בכל הימים אלא בה"א הידיעה.

האדם מרכז הבריאה

המקרא מעמיד במרכז את האדם, האדם איננו כמו שאר הנבראים, יש דמיון רב ביניהם אבל האדם נבדל מהם. האדם נברא בצלם ה', מה זה בצלמו? מאחר והיהדות איננה מאמינה בהגשמת הבורא ואף אוסרת אותה, לה' אין גוף ולא דמות הגוף, כך אנו מצהירים תמיד, בשבילנו ה' זה דעה, ערכים, המושג הכי מושלם ונקי מכל, ה' אחד ושמו אחד. לא אל גשמי שיראים ממנו מפחד, אלא א-ל רחום וחונן, מקור הכח, החכמה והחיים. אדם הוא גוף נגוף מלא אספסוף, היום הננו מחר איננו, כי הוא גוף, אבל ה' הוא נצח, אינו מתכלה כי הוא לא נברא.

הרמב"ם אומר, לו יתואר שכל הנבראים אינם קיימים - הא-ל עדיין קיים. לו יתואר חלילה שהא-ל איננו קיים - שום דבר בעולם לא קיים. הוא מקור כל היקום והקיום. והא-ל הוא שברא את עולם החיים המרתק שבים ובאדמה, אבל ההתייחסות הממוקדת היא לאדם. מדוע? כלום אין פריה ורביה בעולם החי? יש ויש, הרי בירך אותם! אז למה דווקא אצל האדם הודגש שזכר ונקבה בראם, וניתנה להם שליטה על עולם החי? ומהו צלם ה' שבאדם שמנהל את התבל? ומדוע יש שיח בין ה' לבין האדם?

הרמב"ם פירש את צלם ה' שבאדם ככח השכל והבחירה החופשית. האדם ניחן בכח שכלי ובכח בחי. שכל זה מדע, תראו לאן מגיעים היום, למחקרים אסטרונומיים, וככל שהמדע מתפתח, אפס קצהו תראה וכולו לא תראה. האדם הזעיר שנמצא בגוף מתכלה יכול לחבוק עולם בשכלו, לתקשר עם אסטרונאוט בחלל, לבנות חללית שתשדר מהחלל, לצלול למעמקי הים. האדם קטן בגופו אך ענק בשכלו.

עץ הדעת טוב ורע

לאחר תיאור יצירת האדם, הוא מונח בגן עדן וה' אומר לו: אתה יכול לאכול מכל עץ הגן למעט מעץ הדעת שאין לאכול ממנו "כי ביום אכלך מקומו מות תמות". כאן הרמב"ם מצביע על סתירה: הקב"ה ברא את האדם בצלמו כלומר יש לו שכל, ונתן לו מנדט לנהל את הבריאה, ופתאום הוא מצווה את האדם שלא לאכול מעץ הדעת? אלא הרמב"ם מסביר שיש כמה סוגי דעת, יש דעת מדעית וזה מעולה, דעת ערכים וזה נפלא, אך יש גם דעת להבחין בין טוב ורע. כאשר בני אדם מחפשים לעצמם את ההנאות לפי מה שנדמה להם כטוב, החברה איננה יכולה להתקיים, כי הרצונות והתאוות מתנגשים. בני אדם שולחים ידיים, זה דעת טוב ורע, כלומר כאשר האדם משתוקק ומתגרה, זה שייך לעולם החי שם אין ציוויים, אין ערכים, יש זכר ונקבה, אך אין אשתו, כי אין אישיות. לתנין ולתנינה אין אישיות על בסיס ערכים. הקשר ביניהם לא נובע כתוצאה מערכים ואישיות אלא כתוצאה של גירוי וייחוס. לא כך אצל האדם, וידע פלוני את אשתו, הקשר בין האיש לאשה הוא על בסיס ידיעה. היכרות, הערכה, חיבור בין השניים מתוך רצון, התאמה, ייעודיות. לכן ה' מדבר איתם ומצווה אותם. אבל אם האדם יאכל מעץ הדעת, כלומר בדרך אלגורית אם האדם ייקח כל מה שירצה למלא תאוותו, מות ימות, הוא לא יוכל להתקיים, כי אדם אשר שוקע בסמים, טוב לו - אבל סופו למות מן הסמים: מוות נפשי או מוות גופני. וכן כל שאר התאוות, גם אם פיזית הוא חי, הוא מת נפשית, אישיותית.

המשך בעמוד הבא...

העלון מוקדש לזכר

ר' חיים ב"ר שמואל חמדי הלוי נע"ג

נדבת המשפחה

הליכות עם ישראל-עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' נחל גמלא 2, קריית אונו, ת.ד. 211, מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

מכון תורני לחקר
מנהג העדות

שבתות עיון
וירחי כלה

כולל אברכים

ארגון
"אשת חיל"

בית מדרש
לדיני הממונות

המרכז העולמי
למשפט התורה

וחטאתי נגדי תמיד

בשל כך, צריך אדם לשים מול עיניו את החלטתו שלא לחזור ולעשות את החטא שנכשל בו, ואמנם לא יביא את עצמו לידי ניסיון. אך יחד עם זאת, יתכונן שאם יבוא לפניו ניסיון יידע כיצד לנהוג בו כדי שהתוצאה תהיה אחרת.

הווידי שמזכיר לנו את חטאינו ואת חטאי אבותינו, מניח שמאחר ובני אדם שונים זה מזה באופיים, ממילא לכל אדם המבחינים והניסיונות שהוא עומד בפניהם שונים משל חברו, לכן אין לאדם לדון את חברו ולכל אחד הקושי בקיום מצוות מופיע בתחום אחר. אך טבעי הוא שאם נכשל אדם במצווה כלשהי הוא יכול להבין מכישלונו שאותו התחום שנכשל בו הוא אחד התחומים שבהם יש לו את הניסיונות ואת הצורך להתמודד.

כך גם חטאי אבותינו יכולים לגלות לו מה הוא התחום שמשפחתו רגישה לו בגלל נתוני גוף אופייניים (נטיות גנטיות כמו משיכה עזה לאוכל או לנשים, נטייה לעצבנות, לדיכאון, להללות או לבטלות וכדומה) או בגלל סביבת גידול ודומה שבה הורגלו בני אותו בית, לפינוק יתר, רדיפת כבוד או אהבת ויכוח. אדם שזיהה במשפחתו פגם כלשהו, ישים אותו מול עיניו ויידע שלא מן הנמנע שהוא עצמו נגוע בו מבלי שהוא מרגיש בכך כלל.

יש מחכמינו שהסבירו בכך מדוע לפי חז"ל התפלל משה רבנו רק על יהושע שלא ייכשל בשליחותו. הריגול של ארץ כנען, ותשובתם הייתה שחשש משה רבנו שהשליחות תיכשל בגלל שיוציאו את דיבת הארץ. מישהו מהנשיאים המרגלים יחשוב שתוכנית הכיבוש אינה טובה וכדי להכשילה, ינסה להוציא דיבה רעה על הארץ הטובה. כשהבעיה סומנה כהוצאת דיבה, המועמד הבולט שעשוי להיכשל, בה נראה למשה כהושע תלמידו, שכן יהושע בן לשבת אפרים ולכן הוא מזרעו של יוסף הצדיק, ויוסף הרי נכשל בהבאת דיבתם הרעה של אחיו אל אביהם. מידה רעה שהתגלתה במשפחת יוסף יש חשש סביר שאולי תשוב ותפרוץ כשיהיה לה מעורר כלשהו.

יהי רצון שנזכה לזהות את ניסיונותינו המיוחדים לנו ולעמוד בהם לעבודתו יתברך כרצונו.

תקופת אלול ותשרי, מזמנת לנו את ההזדמנות למצוא את שגיאותינו ולתקן את דרכנו שהתעוותה בגללן. ישנם חכמים, שהציבו את יעדו של כל אדם בתהליך זה כמצב שבו יחשוב אחרת ויתנהג אחרת, ולא יחשוב ולא יזכור את מה שנכשל בו, עדיף למי ששב בתשובה שלא יזכור כלל את מה שהיה כדי שהתנתקותו מעברו תהיה שלימה ומוחלטת ואכן יהפוך ויהיה לאדם אחר.

לעומת זאת, ישנן כמה הלכות בהלכות תשובה שדורשות לזכור את מה שהיה בעבר. לדוגמה: בכל שנה כשיגיע אדם לווידי יום הכיפורים, נראה שהוא צריך להזכיר בווידי יום את החטאים שנכשל בהם בעבר ואפילו אם עשה עליהם כבר תשובה בעבר (הלכות תשובה ב. ה). הפסוק שמבטא זאת בצורה החדה ביותר הוא דברי דוד המלך המודיע: "וחטאתי נגדי תמיד" (תהלים נא. ה). כלומר, מן הראוי לכאורה שלא ישכח החוטא את עברו ותמיד כישלונו ימשך להיות שמור לו בפניה בולטת כתמרור אזהרה. אך מדוע? האם אין הדבר מפריע לשאיפה שהשב מחטאו יצליח להיות אדם אחר לגמרי שחושב אחרת ומעסיק את עצמו בדברים רציניים ואיכותיים במקום במחשבות האנוכיות והקטנוניות שהתרוצצו בתוכו?

נראה שמטרת ההלכה בבקשת שמירת החטא בזיכרון תמיד, לא באה להשאיר את האדם במחשבותיו הקודמות, אלא היא רוצה להתייחס לתיקון המבוקש בצורה מציאותית. טבעי שאדם מחפש תיקון על ידי בריחה ממה שהיה שקוע בו, אולם בדרך כלל לא ניתן לברוח באמת מהדברים שבהם נכשלנו בעבר. במציאות הקיימת סביר שנצטרך במקומם או במאוחר לשוב ולעמוד מול מצבים דומים ומולם נצטרך להוכיח שהתשובה שעשינו אכן תשובה גמורה היא. כלומר, שגם אם יגיע החוטא למצב דומה לזה שהיה בו, הוא לא ייכשל פעם נוספת אלא יתפקד אחרת בצורה התואמת את דרישות התורה (כך הגדיר הרמב"ם מהי תשובה גמורה בתחילת פ"ב של הלכות תשובה).

אור ההליכות

טעמי הדלקת נר של שבת

הרב ד"ר אדיר דחוח-הלוני יצ"ו

מההלכות עולה שחובה שיהיה נר דלוק ("ויהיה נר דלוק"), ואם כבר יש נר דלוק בבית, אין צורך לברך עליו לפני כניסת השבת. והוא הדין לאור החשמל, אם אור החשמל דולק כבר בבית לפני כניסת השבת, אין צורך לברך עליו, שהרי הוא כבר דלוק.

זאת ועוד, לפי הרמב"ם, כאשר אדם מברך ברכה לבטלה הוא עובר עבירה חמורה, מצוות לא תעשה שנזכרה בעשרת הדיברות: "לא תשא את שם ה' א-להיך לשווא", ולכן, אם הייתה בימינו סנהדרין שממנה יוצאת הוראה לכל עם ישראל, לא בלתי סביר להניח שהם היו מורים להדליק נרות שבת בלא ברכה, שהרי יש כאן חשש ברכה לבטלה, שהרי כבר יש אור בבית (אור החשמל). והכלל בכל מקום הוא, כאשר יש ספק בעניין ברכה לבטלה, יש לקיים את המצווה בלא ברכה. במיוחד יש לשים לב, כאשר מספר נשים מדליקות בבית אחד או במקום שסועדים בו רבים בבית מלון, שרק הראשונה תברך על הנרות, וכל שאר הנשים ידליקו בלא ברכה.

אור החשמל ואור הדעת

ואוסיף הערה שנוגעת לבדיקת חמץ בפסח, קשה לי להבין את מורי ההוראה שמורים שיש לכבות את האורות בבית בעת בדיקת החמץ. והלא הנר הוא רק אמצעי למטרה שהיא לחפש את החמץ ולבערו מבתינו, ומדוע אפוא אנחנו מכבים את האורות? ואם בימינו יש אמצעים אחרים טובים עשרות מונים, מדוע אפוא לא נייעזר בהם? האם תורת ישראל היא תורה ללא היגיון? והאם בכלל בימינו יש לבדוק חמץ לאור הנר? כשקרוב לודאי שאם היה חשמל בבתיים בימי חז"ל, הם לא היו מורים לבדוק את החמץ לאור הנר. וכאשר אני רואה אנשים שבודקים את החמץ בבתיים בחושך, ומחפשים את דרכם לאור הנר, נזכר אני באפילת הדעת שמקיפה אותנו מכל עבר. ואני בודק את החמץ לאור החשמל, ולא לאור הנר, ואיני מכבה לא את אורות החשמל, ולא את אורות הדעת.

ושמעתי פעם דבר טעם שמי שיתבונן לעמקו, ימצא רעיון נפלא: מדוע טוענים שבתים היו שדים, אך בארץ מוסכם וברור שאין שדים? התשובה, מאז שהדליקו בארץ את אור החשמל, הוא הבריח את כל השדים. והנמשל, כאשר מדליקים את אור החשמל, אור המדע, אור הדעת - כל השדים, ההזיות, ואמונות ההבל, כולם כלים ומתבערים מעצמם, ואור המדע והדעת מאיר את שכל האדם באור נגוהות נפלא ומופלא.

תודה לכבוד הרב **צפניה ערוסי** יצ"ו על הערותיו המחכימות.

מהו הטעם שלפיו חז"ל חייבו אותנו להדליק נר של שבת? ובכן, בספר "משנה תורה" להרמב"ם אנו מוצאים שלושה טעמים שונים, והרי הם (לפניהם: א) "ויהיה נר דלוק [...] לכבוד שבת" (שבת ל, ה; ב) "הדלקת נר בשבת [...] חובה [...] שזה בכלל עונג שבת הוא, וחייב לברך [...] מדברי סופרים" (שבת ה, א; ג) "נר ביתו [...] משום שלום ביתו" (חנוכה ד, יד). שלושת הטעמים לפי הרמב"ם הם אפוא: כבוד, עונג, ושלום.

ויש להבין, מהו הטעם המרכזי להדלקת נר של שבת שעמד לנגד עיני חז"ל, או שמא כל הטעמים כולם יחד עמדו לנגד עיניהם? ואם כל אחד מהטעמים עומד בפני עצמו, מדוע הרמב"ם לא ציין את כולם במרוכז, ואחד מהם אף ציין רק בהלכות חנוכה?

הטעם המרכזי

תשובה: מעיון בהלכות עולה, כי הטעם המרכזי שלפיו חכמים הורו שיש להדליק נר של שבת הוא כדי שיהיה אור בבית, ונלמד מלשון הרמב"ם לעיל שפוסק: "ויהיה נר דלוק", כלומר שיהיה אור בבית. ומסיבה מרכזית זו נגזרים שלושת הטעמים שהזכיר הרמב"ם, כלומר: א) חובה שיהיה אור בבית מפני שבאור אנו מכבדים את השבת, כמו שמכבדים את בית הכנסת שמתקיימים בו אורות נאים: "בְּאֵרִים כְּבֹד ה'" (ישעיה כד, טו; ב) חובה שיהיה אור בבית מפני שהאור הוא עונג שבת, שבו אדם רואה מה הוא אוכל, מעיין בספרים, משוחח עם בני ביתו, וכיו"ב; ג) חובה שיהיה אור בבית מפני שהאור משכין שלום בין איש לאשתו, כיוון שאם יש חושך ואדם נקלט בדבר מה, נופל ונחבל, על מי יוציא את כעסו? על בני ביתו, על בניו שהשאירו את המשחק במסדרון שגרם לו ליפול, וכיו"ב. לכן נראה אפוא, שחכמים חייבו אותנו בהדלקת נר כדי שיהיה אור בבית, מפני שהאור בבית מביא לכל שלושת הטעמים שצינו בהלכות.

אמנם, יש טעם נוסף להדלקת הנר אך הוא איננו מפורש בדברי רבנו. בהלכות שבת ה, באות א, מרי סובר שהרמב"ם ראה בהדלקת הנר גם פעולה כנגד הקראים, שכידוע סברו שאין ליהנות מאור בשבת. ברם, לא התייחסנו כאן לטעם זה: 1) מפני שמטרתנו לדון רק בטעמים המפורשים בדברי רבנו; 2) מפני שאין כיום קראים שטוענים שיש לשבת בחושך בשבת; 3) מפני שסימן שאלה גדול עומד כלפי טעם זה בימינו, שהרי מטרתו הראשונה הייתה לעקור דעות משובשות, אך בפועל בימינו, במקרים לא מעטים, הדלקת נרות שבת רומת לאימוץ דעות משובשות, מפני שקושרים סגולות מסוגלות שונות להדלקת נרות שבת. כלומר, לפי טעם זה, ראוי היה לבטל את הדלקת הנר בימינו.

חז"ל ואור החשמל

סביר להניח, שאם בימי חז"ל היה אור חשמל בבתיים, הם לא היו מחייבים להדליק נרות שבת, מפני שאור החשמל הרבה יותר חזק, ומשיג בקלות את כל המטרות שהזכרנו לעיל בהלכות. ויתרה מזאת, מה תועלת יש בו באור הנר כאשר אור החשמל מאיר בעוצמה? וכפי שאמרנו חז"ל בעצמם (חולין ס ע"ב): "שֶׁרְגָא בְּטִיְהָא לְמַאי קְהָיָא?" - נר בצרהיים למה הוא מועיל?

עוד יש לשאול, אם היה חשמל בבתיים בימי חז"ל, האם הם היו מורים להדליק את אור החשמל בברכה? מדברי הרמב"ם עולה שלא,

המשך: בריאת העולם והאדם מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

ועץ החיים בתוך הגן

מהו עץ החיים שנמצא בגן? האם ניתן לאכול ממנו ולחיות לנצח? גם עץ החיים כמו עץ הדעת הוא משל בדרך אלגורי לחיינו בעולם הזה שהם חיים בגוף, ואנו שואפים לאכול מעץ החיים, כדי לזכות לחיי הנצח לאחר המוות. בשמחת תורה אנו קוראים בתורה על מותו של משה רבנו, הוא כל כך רצה להיכנס לארץ, אך הקב"ה עוצר אותו, כי אין מנוס מהמוות, זה מכאיב, אבל לא מפחיד, מפני שיש לנו את עץ החיים - חיי האמת והנצח. היו אנשים שמת להם קרוב, ולא הייתה להם אמונה בחיי העולם הבא, והם התמסרו לקבר עד ששקעו בדיכאון ומתו.

כי לא ראו עולם אחר חוץ מן העולם הזה. המקרא מייחד את האדם, ומלמד אותו שיש עץ חיים, "עץ חיים היא לפחזקים בה ותמכה מאשר", כלומר התורה נותנת לאדם מסלול, העולם הזה הוא רק פרוזדור, עולם של הכנה, ולכן ניתנה לנו מתנה וכלים להשתמש במתנה הזאת כדי שנחיה חיים ערכיים יותר. עינינו רואות יום יום את הרצח והאכזריות שיש בעולם, בני אדם שמתנהגים כחיות טרף. ומזאת התורה מזהירה, יש לנו בידיים כח אדיר שיכול לשמש לבניין, אך יכול לשמש גם להרס, לחיים או למוות. תורת ישראל מעניקה לנו את הדרך שמביאה את האדם לשלמות רוחנית, ליצירת חיים קהילתיים,

להקמת אומה חזקה ובריאה, ולהתוות דרך לכל האנושות לחיים טובים. למרות שהפרשה מסתיימת בניחום ועצבות, הקב"ה נותן אפשרות של תשובה בכל רגע נתון, ואנחנו מאמינים בחזון הנביאים שבסופו של דבר האנושות תתנתק ממעשיה הרעים, כי תבין שהם הורסים אותה לגמרי, ולאט לאט תחזור לדעה הנכונה, "פי מלאה הארץ דעה את ה' פנים לים כפסים", אז ורק אז "לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה", אלא עושה שלום במרומוי הוא יעשה שלום עלינו ועל עמו בית ישראל ועל כל האנושות כולה.

לידידנו
ר' דניאל
בשאר הי"ו

לרגל היבחרך לסגן
רה"ע נתניה,
שררה שאתה ראוי
לה,
יזכך ה' שחפץ ה'
בידך יצלה,
לשרת את הציבור
במסירות, ביעילות
ובנאמנות
כדרכך בקודש.

וזכות הציבור תגן
בעדך ובעד בני
ביתך.

תיכתב בספר
החיים ובספר
הזיכרון.

מאחלים:
מערכת אור הליכות

נ"ק"י

הליכות עם ישראל
עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה
בית הכנסת ארגון "אבי דוד"

הציבור מוזמן ליום עיון במשנת הרמב"ם במסגרת

"הקבלת פני רב"

שיתקיים א"ה ביום ראשון, ג' בחוה"מ סוכות, י"ח בתשרי תשע"ז (8.10.17)
בבית הכנסת ארגון "אבי דוד", רח' אבן ספיר 5, ירושלים

17:00 התכנסות

18:00-17:15 **הרה"ג ד"ר רצון ערוסי שליט"א**
רבה של קרית אונו וחבר מועצת הרבנות הראשית
שיטת מאיר במשנת רבנו בהלכות ארבעת המינים

19:05-18:20 **עו"ד מרדכי בן יהודה יצ"ו**
גבעת מרדכי, ירושלים
יהודי תימן וערכאות של גויים

19:50-19:05 **הרב יגאל חבשוש יצ"ו**
ר"מ בשיבת הכותל ורב בית הספר התיכון "אור תורה"
מצוות השמחה בחג

תפילת מנחה

תפילת ערבית

כיבוד קל יוגש במקום. עזרת נשים פתוחה

תזכו לשנים רבות ומועדים טובים

הליכות עם ישראל
עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה | המרכז הרוחני למעצת הרבנות

"חייב אדם להקביל פני רבו בהגל"א" (א"ח סי' ע"ג)

הרינו שמחים להזמין את הציבור הרחב לקיים הקבלת פני רב למורנו ורבנו

הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

רב העיר קרית אונו, חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל
ויו"ר "הליכות עם ישראל"

שתתקיים א"ה ביום שני ד' חול המועד סוכות
י"ט בתשרי תשע"ז (9.10.2017)
בבית כנסת "שיבת ציון"
רחוב הרב שלום יצחק הלוי 6, קרית אונו.

בתוכנית:

16:45 - התכנסות

17:00 - שיעור הרב בנושא:
"שמע בני מוסר אבין ואל תטוש תורת אמך"
החובה לשמור מורשת אבות

18:00 - תפילת מנחה

- שאלות ותשובות

- תפילת ערבית

מנחה: ר' גיל יגאל הי"ו

תזכו לשנים רבות ומועדים טובים!

הציבור מתבקש להבין שאלות

תינתן עדיפות ליעניידי הגאון

הציבור מוזמן עזרת נשים פתוחה כיבוד קל

שמעו ותחי נפשכם - מלפון הלכה יומית ושיעורים חדשים נוספים מפי מורנו ורבנו הגאון הרב רצון ערוסי שליט"א 079-911-0110 הלכה יומית כל יום !!!

קרן שלום כהן בשיתוף **מכון משי"ה**
מכריזים על תחרות כתיבת מאמרים להנצחת זכרו של ר' שלום כהן ז"ל, ואלמנתו נעמי תבל"א.
לרגל יום השנה, שיחול ביום שני י"ח אדר תשע"ח (נפטר י"ט אדר תשע"ה), פונים אנו לציבור הלומדים והחוקרים, לכתוב מאמרים תורניים לזכרו.
ועדת רבנים בנשיאות: מו"ר הגאון הרב רצון ערוסי שליט"א
תבדוק את המאמרים, והמצטיינים יזכו במלגות כספיות נאות עד 4000 ₪.
את המאמרים יש לכתוב בנושאים העוסקים
במנהגי יהודי תימן.
המאמרים צריכים להיות עיוניים ומקיפים. על הכותב לצטט את האמור במקורות. על הנושא הנבחר, לבאר את שרשי המנהג הקדום והתאמתו למקורות, ואת המנהג החדש הנהוג כיום מול המנהג המקורי. קיימת אפשרות לבאר מנהג מסוים על פי הנהוג במחוזות שונים של יהודי תימן, ולהסמיכו למקורות ולהלכה.
כל מאמר צריך להכיל כ- 25 עמודים לכל הפחות.
את המאמרים יש להגיש עד ראש חודש שבט תשע"ח, ולהעבירם לכתובת דואר halichot@zahav.net.il
לפרטים: 03-5351119

תרומות להמשך הפצת העלון: הליכות עם ישראל, בנק לאומי סניף 950 חשבון מספר 33663621

[שאלות]

א. האם לפי הרמב"ם יש קדושה בכתב דפוס ואסור להכניסם לשירותים. ב. כבוד תורתו אמר לי שלרמב"ם מותר להגיד בעת הצורך דברים שמשמעים לשני דברים. והרי הרמב"ם כתב בהלכות גזילה ואבידה פ"ג ה"ד שמותר לשקר ממש בעת הצורך "בשלושת המקרים". ג. הרמב"ם שכתב בהלכות דעות שאסור לדבר בעת שנפנה (בשירותים) אפילו לצורך גדול, האם שנמצא בשירותים בעת שלא נפנה, מותר לדבר. ד. האם לפי הרמב"ם מותר לאכול בשר ודגים ביחד.

לְכוּ אֶל יוֹסֵף, אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ

ה. האם עפ"י המורה נבוכים בח"א, מותר להגיד "אלוקים" ב-ה' ואין צורך להקפיד להגיד בק'. ו. האם מותר להדליק חשמל ביו"ט, לפחות ע"י קטן, כי אני לא מוליד כאן כלום.

[תשובות]

שלום, לשאלותיך

א. היכן כתב רבנו שיש לנהוג קדושה בכתב העברי עיני שו"ת הוצ'י מקיצי נרדמים ס"י רסח. אך יש אומרים דדוקא בכתב יד אבל בדפוס יש להקל ונראה לכאורה שאין לחלק. ב. אם מותר לומר דבר המשתמע לשני פנים להרמב"ם מותר כפי שציינת. וכך דעת רס"ג באמרי"ד ראה מהדורתי עמ' קסב. ומעולם

ג. הרמב"ם לא העלה על דעתו שאדם ימצא במחראות אלא לעת הצורך ולא יותר, ולפיכך כתב בעת שנפנה. ועוד שאין מקום זה מקום שיחת רעים. ד. בשר ודגים לא כתב הרמב"ם ואין אנו רשאים לשער את דעתו. ה. מותר לומר את תיבת אל-ים ללא שינוי. ו. אסור להדליק חשמל ביו"ט כי זה מוליד ודאי, ואסור להרגיל את הקטן בחלול יו"ט, והמלים שלך "כי אני לא מוליד כלום" אינני מבין אותם.

כ"ד יוסף קאפח

שו"ת מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

מתוך אתר "מורשת" www.moreshet.co.il ואתר "נצח ישראל" www.net-sah.org

ש. ברשותי תנור משולב דו תאי של חברת BEKO. בחלקו העליון של התנור יש כיריים (גז). לכיריים אלו יש מנגנון בטיחותי אשר תפקידו למנוע דליפת גז. מנגנון זה עובד בצורה הבאה: ליד כל כירה מוצב גלאי חום. כאשר מזהה התנור (ע"י הגלאי) כי יש זרימת גז ואין חום - מבצע התנור סגירה של "ברז" הגז לכירה זו. כך שאם כבה הגז ע"י הרוח או שנשפך נוזל וכיבה את הלהבה לא יתכן המשך הזרמת גז. סגירת ברז הגז מתבצע כ-5 שניות לאחר הפסקת מקור החום. יש לציין כי מנגנון זה פעיל רק כאשר התנור מחובר לחשמל. אין לי חג"ז. ועתה לשאלתי: עלה בדעתי (ונוסה בהצלחה) להניח כפית בין הלהבה לבין אותו גלאי. הגלאי לא מזהה חום ולכן סוגר את הגז. האם זהו גרמא? האם מותר ביו"ט לכתחילה (ע"פ מהר"ק)?

ת. א. ראוי שיהיה חג"ז. ב. נראה שמותר לנהוג כהצעתך רק ביו"ט, אם אין הכיבוי מיידי.

ש. אנחנו משפחה של 6 נפשות ברוך השם, ובאופן טבעי הבית שלנו מתבלגן בקלות. כדי שיהיה לנו קל יותר לסדר אותו ביומים אני רוצה לעשות סדר יסודי - לזרוק דברים שלא נחוצים יותר ולארגן מחדש את מיקום הבגדים והחפצים בבית. העניין הזה דורש עבודה של כמה ימים ברצף, ואני לא יכולה לקחת ימי

יהודי תימן לאנהגו להדליק נר לכבוד יו"ט, ואם יש מנשותינו שרוצה להדליק, תדליק בלי ברכה.

חופש מהעבודה. האם מותר לי לעשות זאת בחול המועד?

אציין שהדבר יגרם לי לנחת ותחושת שמחה, כי כרגע כל הבלאגן מעיק עלי. ת. אם אינך מכוונת מלאכתך למועד, אלא עושה כל אשר את יכולה להספיק לפני המועד, הרי מה שנשאר לעשות סדר במועד, מותר. במיוחד שזה לצורך שמחת המועד, כדברייך. ש. האם קיימת "חובה" לאכול 2 סעודות ביום טוב?

או שניתן להגיד ש"רצו"י" לאכול 2 סעודות משום כיבוד היום טוב? אם כן, איך זה מסתדר עם דברי חכמים ובכללם הרמב"ם שהחובה לאכול בליל סוכות או פסח בלילה הראשון ושאר הימים "רשות"? ת. יש חובה לאכול שתי סעודות, כל סעודה עם פת, אחת בליל יו"ט ואחת ביו"ט.

יוצאים בה ידי חובה בליל הסדר.

כיוצא בדבר כתב רבינו, שרק בליל ראשון של סוכות חייב לאכול בסוכה, ובשאר הימים, אם לא יאכל פת, אינו חייב לאכול בסוכה, זהו דין תורה, של מצוות ישיבה בסוכה. אבל חכמים חייבו אותנו לאכול פת ביו"ט למחרת, מדין כבוד יו"ט, גם אם לא נאכל בסוכה, כגון שהיו גשמים, או חולים וכיו"ב. עיין דברי מהרי"ק על דברי רבינו שופר ולולב וסוכה, ו, ז, אות יז, על דברי הלח"ם (=לחם יהודי). ש. האם יש לברך על הדלקת הנרות בערב יום טוב? האם אישה, שבעלה מצדה אחרת, צריכה לקבל את הנהגות עדתו לעניין תפילה, הדלקת נרות וכד'? כלומר הלכות שנוגעות לה ולא להנהגת הביית? ת. 1. אנו יהודי תימן לא נהגנו להדליק נר לכבוד יו"ט, ואם יש מנשותינו שרוצה להדליק, תדליק בלי ברכה. 2. כך נוהגים מורי ההוראה, להורות שעל האישה לנהוג כמנהגי בעלה.

הסכם היסטורי בין הרבנות לאפיפיור

כתבה מתוך עיתון "שביעי"

הסכם הבנות היסטורי "בין ישראל ורומי", כך על פי ההגדרה הרשמית, נחתם במפגש השנתי שקיימה בשבוע שעבר משלחת הרבנות הראשית לישראל עם אנשי לשכתו של האפיפיור פרנצ'סקו בוותיקן. ההסכם הבין דתי קורא ל"חיזוק הדיאלוג בין היהדות והנצרות". "ברור לכל שהכנסיה הקתולית היתה בין הגורמים החזקים ביותר שהטילו ארם ורעל לתוך שנאת עם ישראל", אומר ל"שביעי" נציג הוועדה מטעם הרבנות הראשית, הרב רצון ערוסי, רב העיר קריית אונו. "היתד, אנטישמיות שיצאה ממנה כל השנים, משום שהנוצרים האשימו אותנו בצליבת ישו, ובעקבות כך קבעו שאנחנו עם בוגד ונחות, ומכאן כל השנאה טופחה - הן בתוך הכנסיה הקתולית והן מחוצה לה".

אלא שחרף הביקורת מסביר הרב ערוסי את חשיבות המפגשים: "מאז ומתמיד, גדולי ישראל מצאו לנכון להיפגש עם אפיפיורים. הרב הרצוג ז"ל נפגש עם האפיפיור בזמנו, למרות שהוא לא היה מאוהדי ישראל, והכל כדי לנסות למעט בשנאה. האפיפיור הנוכחי פרנציסקוס יצא בהצהרה מאוד חשובה בגנות האנטישמיות, לא רק כלפי העם היהודי אלא כלפי הישראלים כולם בגין מדינת ישראל, כי היום האיובים שלנו נלחמים נגדנו בטרור בינלאומי כדי לעשות לנו דה לגיטימציה של כובשים וגזענים. בעולם מתפתחת אנטישמיות כתוצאה מהסכסוך הישראלי-פלסטיני, והצהרת האפיפיור בנושא היא הישג עצום".

המפגשים בין הרבנות לאפיפיור נערכים בצורה סדורה זה כ-15 שנים במסגרת ועדה מיוחדת שמתכנסת במקביל. בראש הוועדה מטעם הרבנות עמד בעבר רבה של העיר חיפה, הרב שאר ישוב הכהן ז"ל, ולאחר פטירתו הוא הוחלף בידי הרב ערוסי. בפגישה בשבוע שעבר נכחו גם ראש אגודת רבני אירופה, הרב פנחס גולדש' מיט, והרב גדי גורניק מהסתדרות הרבנית באמריקה.

נושא הוועדה היה 50' שנים לינוסטרה איטאטה" (בעת הזאת), שבמסגרתה יצאה הכרזה רשמית של ה"ב" נסיה הקתולית, שכללה הפסקת האשמה של היהודים ברצח ישו והודאה בכך שעם ישראל הוא העם הנבחר.

"לאור ההצהרות החיוביות שהחלו לצאת בעקבות הדברים הללו, אנחנו מנסים לפתח דיאלוגים שמרבים הצהרות מועילות כדי למעט בשנאת ישראל ולפתח את המגמה הזאת, כתוצאה מהמציאות שמשתפרת בראשותו של האפיפיור", מבאר הרב ערוסי. "חז"ל ראו ברומי ירושלים שתי שיטות מנגודות בתכלית שנלחמות זו בזו, ולכן גוללנו בתוך אותו מסמך היסטורי את ייחודו ויעודו של עמנו כעם ה', והזכרנו את חלקה של הכני סיר, הקתולית בעבר בשנאה המפעפעת כלפיו - ואת התמורה שהתחילה להתעורר בשנות ה-60, מאז פרסום הכרזה".

לדברי הרב ערוסי, "הלכנו למסור לאפיפיור את המסמך הזה, ואמרתי באותו מעמד שלא באנו לטשטש את ההבדלים בינינו לבין הנצרות, אלא לעודד ולטפח את ההבנה המתגבשת יותר ויותר אצל הכנסיה הקתולית בדבר ייחוד עמנו ויעודו ויחודו כעם ה'. אנחנו פועלים מתוך תקווה להתגשמות חזון צפניה הנביא 'כי אז אהפוך אל עמים... שפה ברוחה... לקראו כולם בשם ה', לעובדו שכם אחד".

הרב ערוסי מוסיף כי הנצרות אמנם רחוקה מללכת בדרך היהדות, אך כפי שכתב הרמב"ם, שהם נחשבים אצלו כעובדי עבודה זרה - אך הם עקרו חלק ניכר באנושות מאלילות גסה. "אמרתי לאפיפיור: אם כולנו נאמין בה' אחד ונעבוד אותו, זה הבסיס לשלום האמיתי".